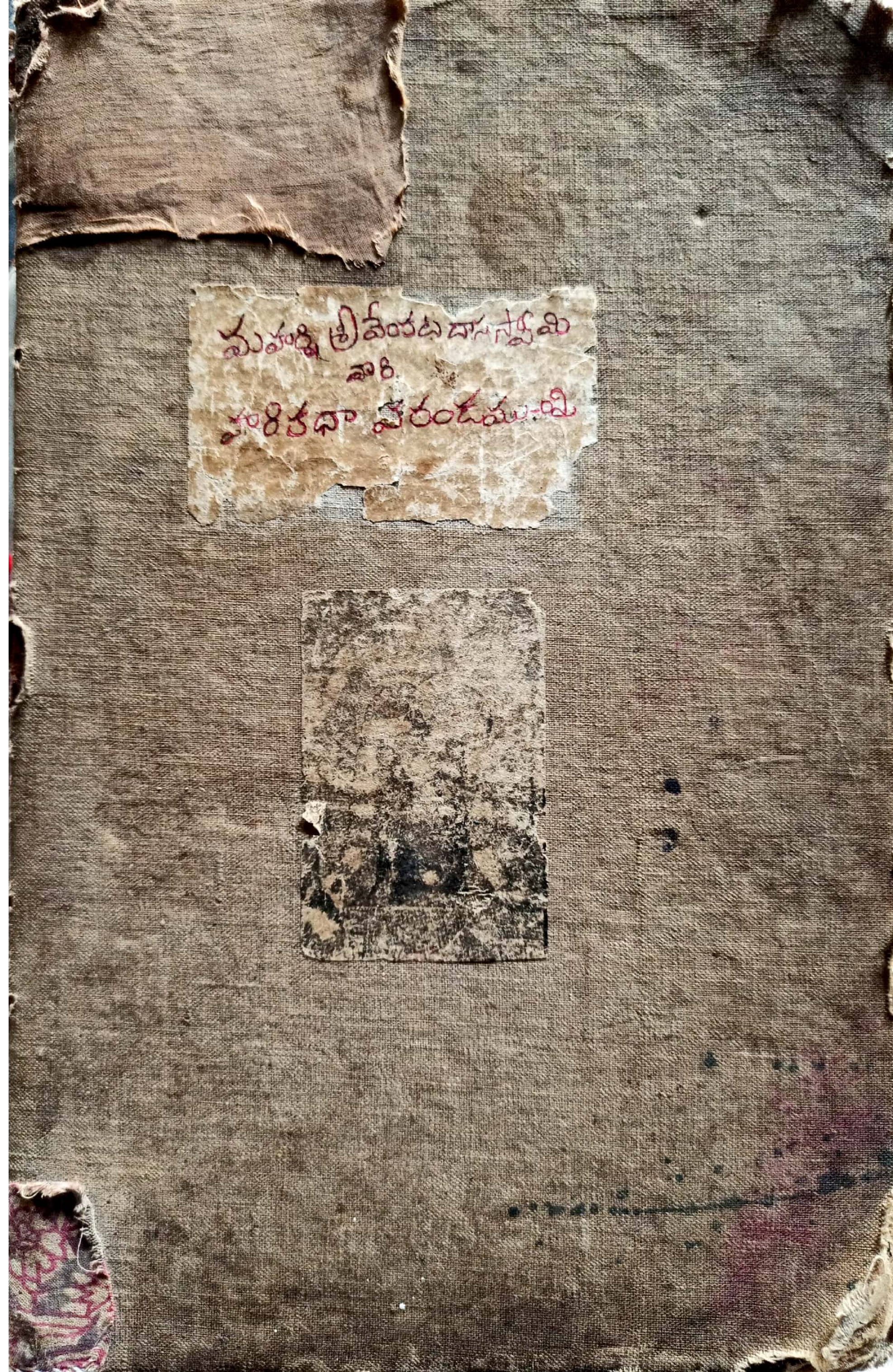
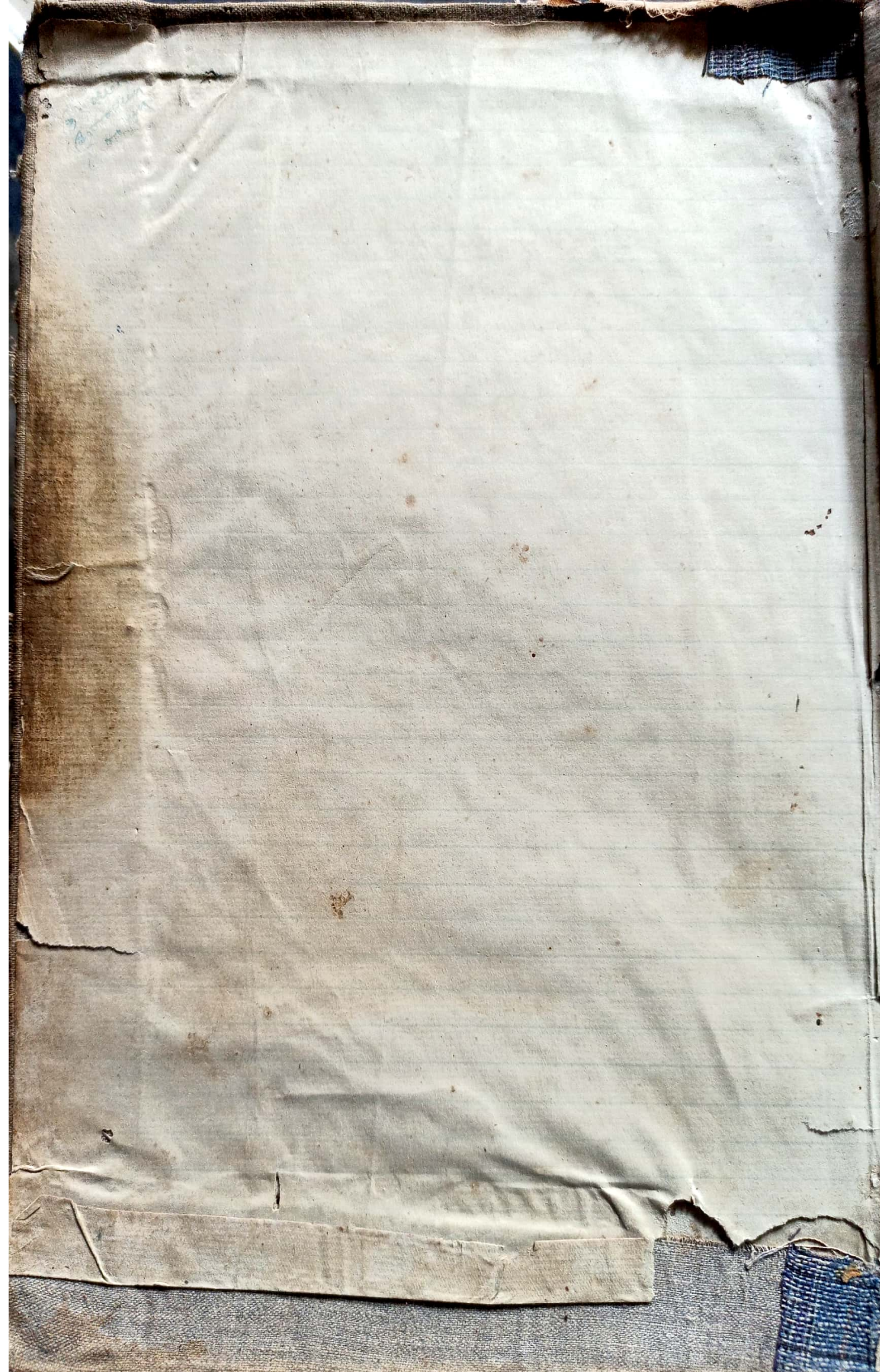

మహర్షి శ్రీ వేంకటదాసస్వామి
వారి
హరికథా వరండము

శ్రీ మత్తె రామచంద్రాయనమః
శ్రీ సీతాలక్ష్మణ భరత శత్రుఘ్న హనుమత్సమేత శ్రీ రామచంద్ర పర
బ్రహ్మణేనమః

శ్రీ వ్యాసనమః

శ్రీలక్ష్మీహయవదనపరబ్రహ్మణేనమః

శాగతీర ధాకమతీ మనోహరము దురాచేష్టాప్తు దంభాధిగం
భీరుండా త్రితపం చేయా నిలమన్నే భుజు దూండ్ల హోదిచే
యవరాత్రం ప్రకుడ ఈండు బెంబ వదనుండా నందబిడాంకురా
కారుండై వసుదేవ నందను డు మాధవంబి మ్రొక్కెదన్ 1

శౌగనారుండై శిషు పాల భూవరు నేకమారు నె సుమ్మాకర్షనం
చు రరాటించి నెరుక్కె వరాయులకు దానద్రంబు కారుండదం
పొరించెండి ద్వైపి కొన్న వర భీమాస్త్ర సత్కృతి యెహా
పారతత్వంబు కుకిన్ని మేమి వృశోక్కంబు మానేవుతన్ 2

వగమలు సన్నిభ్రా మూపవిస్తులుండైన వరరునేనరంగుడు సుకర
కేంద్రు నకోక్కవియ్యె 3

నేగపినతల్లి దుర్వాక్య ముని గుంది వనికి ధ్రువునకు సురమానితోంచినట్టి
సర్వ ఫలలాభ పారదే శయుక్తుడై నేతి భూపతి [illegible] కన్నడిన భంగి
భూరగాఢు మై చూపనేపుడు [illegible] శౌరి కృష్ణకు ధన్యుడి నెడవ
(శ్రీ) తయో బురాడీ లాగబడి నమార్కండేయు పశ్శుత్రిపారికాన బడి నరతి
[illegible] నరవతనుచిదన్నిరా నప్పుడు చుపన్నా నడన్న దావి దలచియర్గాని
క్రమనతనవరంబు తోడ గాన్పంచడి తనవేకు నేపుదు కెరిరుండు పుత్రకమునందు 4

ఆగచెప్పినామాది తక్రశాఖగారధాత్రు పంచేమూరి వింటివనాకు
నిన్రమహేశ్వరైన యమారుత్తి శోభవి, పరశాయమునచెరవిపారితాంస్థి

శ్లోకం

మున్నరాత్మసవి [illegible] వార్షంబు నమునిమూర్తి నెల్ల భానియూరన
వెనుక దురుక్కి కిగానినవిష్టి క్లితివ తలుపు మతిశ్రీ డన
[illegible] చెంతంబు నే వెరులదుంచెన
[illegible] నన మహిమానసంబు గలింనా [illegible]

రుక్మిణీ పరిణయము.

వ॥ అని వసుకుండె నాసమయ 7

సీ॥ బాహాబలంబుచే బల్లిదులగు రిపుల, సుభగా సర్వ విశ్వేశుని వధూ వర
దృష్ట ముల చే త్రిపురంబుల [redacted] వేంచి జయము గాంచిన
త్రిలోచను నిరతి

వాసి వినాలు నతదే పెద్ది సంబులుఖండించి భరణీజ గాన్న దాశరథి భంగి
[redacted] బుతకెక్కి సర్వభూపతులనోడించి యశ్వత్థ మునందు నజా వదనస్త్రీ
కేస్మృతైనాస గాని మూగియున్న భూమి పాలన చేసి [redacted] గంబులు
హాలు దేవి రుక్మిణీ దేవి గాని యొసరి జనేత్రు రూప వసుదేవనం
దనుండు వెనినాథ ॥ 8

వ॥ అదియెట్లంటే విదర్భ దేశంబు నిశ్శేష భూపాలశ్రేష్ఠ [redacted] కుండిన
పురంబు ప్రకాశించు ॥ 9

కవాసరాగము - చతురశ్రజాతి

ఆ పురంబు త్రిపురం బు రా పురంబు భూపతి కాదగు చూప
అమరావతి పురమై భూరి భోగము నగరి పురమై సదా పుర
ములను నా పురమై మణి దివ్య భాగవతి పురమై చెను నా పుర
సూరులు సువిచారులు నందనులు రణధీరులు రాజకుమా
రులు చేవేరులు సూత్రకులు చేరులు పంపాదూత ప్రల కుమారులు
శృంగారంబైన చిత్రకారులు తేజోవంతులు మహా శ్రీమంతులు బంగరు తే
రులు చాచారులు శిల్పకారులు తృతి గలచారులు దినచర్యారు
లు గలిగిన నగయా పురం ॥ వాడలు, తమనేయు మయంబగు గోడలు
ఘనవీధి నారసికా సుమీడలు చామలపాయ గంధ్ల జాడలు, నాల్గవ
ములాచల్లని నీడలు మిక్కిలి మేడలు గట్టించు వేడలు భాగ్య డలు
లతాంత మేడలు సుస్థిర వేద వులు తోడ మరియొక్క డయాడు ఘనా వ్రోడ
గలిగిన నగరయా పుర వేంకటదాసు నిరంతరము చెంతనే జనాభి
నిరంతరము కరుణాలంకృతైన నిష్ఠనేవైచె లంచు గనా పురం ॥ 10
క॥ వతాదృశమై భువనమహిత వంబగు వట్టణంబు భీష్మకుండను భూ
నేతలుపుచు నుండగా నాతని [illegible] గించిన మహారుక్మి

వ॥ 11 ఇట్టి నగరమ్మున కుమారవల్లభుండు తో గూడి భోగంబు
దానందింపుచుండె నొక్క నాడు సభాసదులతో నిట్లనియె॥12

క॥ కొంతురు మృత్యుగా నిన్నటి మాడు సుకాది సమ సజ్జాంధ వశ
ప్రాతము నామములం బాసపు నిద్రయ చేసియు కంచునకంబులనే
జితనేత్రాంతర్గతంబులా పుచ్చిన సత్యమునిం డెయుండు జా
మాతలభించు వత్సరము మాతకు గారికెవ్వరు వీరు డనె॥13-

ఆ॥ దానఁ జేసినాకుఁ దనయులభించున్ను ప్రాయము వ్రాయ సత్యవ్రత
మండు। భువన దమ్ముఁ దీని దుఃఖానివింపు డుపేచి పత్ని వేడ్కతో
స్వేహలుఁ గూర్చి॥14

తోడి

.వరలక్ష్మిము నవ్వుచుఁ బూరింపఁ జూడ వరయామునేలల [illegible] లోనదే
నిరుపమ వాంఛితము బ్బ్రను చేయుడమ నిశ్చల భక్తి జగాదే
నాపైడు భోగ్యానుభవ ప్రతిబ్బ వ్రతనంతము తోనాలించి
వావిరి సభ నల సాగనంపు చాలు వేడిగ నింటి కేతెంచి 15

.వ॥ కులకాంత కుండే విపి యిమ్మునా కబ్బ వ్రతవిధ నిచ్చి లక్ష్మిమం
త్రోపదేశంబుఁ జేసి కాని బ్రవ్రతాచరణంబు వేల ంచి ంచి యెక్కువ చిత్త
ము తో జపింపుచుండ నా ఉత్సాహంబున॥16

సీ॥ విధి తోరిత ప్రాది విభవంబులకు నెల్లఁ బుట్టినలకలకంటి చూపు తోడ
విశ్వవిరాజమానుఁ డైన విష్ణు దివ్య సావిత్రు వయారం చుచు నుండు సౌరుతోడ
దారిద్ర్య భేదోద్ధృత పానలం బాత్ర జలద పరాకరు జాగసంబుతోడ
భక్త్యాచారముల్ల రక్షింపవలె యవరంబులా సంగ గలద్దుమా ప్రార్థనతోడ
పద్మభవాదశక్రాదిత్య సంపేయ యుముతోడఁ । నేమల గంధ పుష్పమాల్యములు
తోడఁ । గమ్ముత కరకోటి మాణిక్యాంచ కాంతి తోడఁ । గమల వాసి నిభ
ము కలనుఁ జేరె॥17

తోడి

కానఁ బడిన శ్రీ దేవిని భక్తిఁ దుకరయుగ ముదోయిలించి
సానందముం డై విను తించు మినాపెట్టింగ నేతులు గావించి॥18

రుక్మిణీ పాండురంగ ప్రవేశము

శ్రీకాని సంభాషణము నచ్చిన వ్యక్తి రాజేంద్రుండు భూదేవునకిచ్చెను 26

బెయాగరాగము. జుల్వతాళము

ఖీరజనేత్రా మణిరమణీయ వేశము మాద్రి యారాజ్యంబున నురాగ (గా) రంగము
ద॥ ఖీర॥ రావలసిన వచ్చి వనితలము (గోకుమా) దేవా యా సభలో
దేవా పదము మా॥ ఖీర॥ నరులో నారులో భవనములో వరవస్త్రా మణులు
నరులో యంబరములో నా సంగతి (మే) బెల్లా॥ ఖీర॥ వేంకటా ద్రి వరమని
సేవించు వా (డను) సంతతము లలో నైనను త్వరమాడము॥ ఖీర॥ 27

వ॥ అని వభూసురుండిట్లనియె (బ్రాహ్మ) భూదేవుడు ద్వారకానివాసుండై దైవజ్ఞ
శిఖామణి నై సమస్త దేశంబులు జయించి విజయాంకములు గానియున్న
వా (డ) ధనాఢ్యుడైన మా సాన్నిధ్యంబున నకలుషించితి గూఢము నారత్నంబె
బెంగించి తారకవినవలె నాదనంచు సంతోషంబు (తోడ) నవుడు రా
జేంద్రుండు రుక్మిణీ దేవిం జూపించి యుత్తమ రత్నంబున ముఖ్యనైన
దింగింపుమనుచు యుజ్జ్వలము చ్చా విశాలమణిం బరికించి యిట్ల
నియె॥ 28

సీ॥ మకరధ్వజవసంతమ ఘనాత్మజులు (గిరు) సుందరుండు త్రిలోకమం
దిరుండు
అంభోజసంభవా ద్విజులజీ పులసేబ్రు చక్రవర్తి మహా విశాల కీర్తి
వేదాంత శాస్త్ర సేవితపాదకృతయా (గి) రంజనుండు వర్ధిష్ణుం జనుండు
గాంగేయ పరిధాన కాస్తుభాలంకార భాసురుండు నిరాకృతాసురుండు
యుండు వరదుండు వసుదేవనందనుండు॥ రసిక ముఖ్యుండు సర్వవిరాగి మం
డు (గీ॥) నీవు కృష్ణుండు వచ్చి నిందసు సుపట్టి (గాల (విత్తా లంబు లోన నైనా
మనుమ వ్వే॥ 29

వ॥ అని వసభాసదులు లక్ష్మీ భూషణుం డును భూసురునకెంపు చునా సందేశ
ము త్రుంచున నాలలా డుచుండి రయ్యవసరంబున, సర్వజనానందక
రంబగు దినకరతేజుస్సు నోర్వ (జాల) ని ఘూకంబు చందంబున రు
క్మి చిత్రశ్రేష్ఠ ప్రభావంబు సహింపని రుక్మి తలచు (గ్ర్యవత్తరం
బు గాని ట్లనియె॥ 30

[illegible]

[illegible]

నిధి [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ॥ 31

వ॥ అని [illegible] ~~[illegible]~~

[illegible] ॥ 32

చే॥ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ॥ 33

వ॥ [illegible]

సీ॥ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ॥ 34

క॥ ఇందున [illegible]

[illegible]

వ॥ అని మహాకోపంబుతో [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ॥ 36

రుక్మిణీ పాణిగ్రహణము

కాంభోజిరాగము, రూపకతాళము

ఎంతో మెల్లగ వినినదా
జననాథ సభలో పలు జరిగిన వృత్తాంతము గ జనక మా స్వామిని
దినదినము విడివడ యున్నదనుచునుమదిగ జనక మా స్వామిని
వరించి మోహాంబున (గ్రామ యన్న) సవ్యాప్తి దుర్మతి చెప్పెదనని
దుటయున్నారు గ జనక గర్వనారులకు చెప్పెదన్నిక నాతం క్రోధ
యుతుండా, వన్నెలమును ద మున్నలకును సున్న దోషియున్నా దైవగ
జనక వేంకటాఖ్య వరదుండు దాసువన్నినవను (మాశ్రమున్న) సంపద
మునశరీరంబును జాలించుట నిశ్చయంబు గ జనక 37

భీష్ముడు

వగ తల్లిదండ్రులకు బంధుపరివారము క్షత్రియామంత్రులకు ఇష్ట
మ్మనియందు వాంఛగలదు కాని ? 38

సీ॥ అఖిలజీవులకు (బ్రాణాధారమైనట్టి) వాయుస్తంభుకోరి పెద్ద నభంగి
స్వాపతేయకలాపసుఖసంయుతంబ్రపత్తిజాలికై సరిపడనిరీతి
జీవాళికెల్ల మోదావహంబైపోల్చు, పగలు బాధ్యము సరిపడనిపోల్కి
నెస్సలకెల్లనంగోరమును దివ్య మరియోగి నసపర్వమైన జాడ
సకలభూతకోటులకు వందనీయుండో, నందనందనుండు నందనామ
దర్శనంద సునకును నధికవిరోధిఐ (తానంబు దుటుని స్మరణగా) నమ్మ 38

రుక్మిణీదేవి

వగతం క్షేత్రాంబు శరీరంబున బాధ మనసు శత్రు ఛిత్తి చేసి
శంపజేసి మానవుండు సుఖించినట్లు దురాత్ముండగు కుమారుని
బరిత్యజించి యుక్తార్యంబునెఱ వేర్పరాదా గ 39

భీష్ముండు

సీ॥ సందుగాల్పునటుంచు జడిసికొనగ చెప్పినరిటుంటిలా నిత్యం బుద్ధినాడు
విశ్వామిత్రమునులు మీనవిడు వబున్నవాలించి, పిలిచి గుజ్జునకు ముద్దుపెట్టునాడు
అనచాట్లు పడి త్రవ్వమార్గించి విడిపించి మెలంచి వేషించినాడు)
మంచిసంబంధంబు మాట్లాడివచ్చిన, ముప్పాలాదెబ్బ రవిబెండ్లిసలుపునాడు
తల్లి దండ్రులమాటయందు దీనురుత్పన్నము ఉంటిరిగాని సూనులు త్రోంతప్రీతి
గలనచె యమునలవయసిహాలమును। రుక్మిణి కోరంగి (తీప్పనే)

సహాశిగ 40

తోహార

అనివిచారపడుచున్న తండ్రిమదులాలకించియచ్చోల
జనకుని వద్దని తనగృహంబునకుఁ జనియోజించె సుఖాల
ఘుమిసియుమునిఁ దెలియుపచెనె వరలఁ బ్రార్థింతుక
దామోదరుఁ దగుశ్రీకృష్ణుఁడు భక్తజనఘ్న ప్రాపింతుగ 40

వ॥ అనిబహువిధంబుల విచారించి శయ్యాగృహంబు వసుషాసేన
రుక్మిణికాంత్రచిత్రంబు వలంబించి నిశ్వాసాభాషామయంబున నా
కృత్తి జలించి స్వయంపాశ్చాయుండు వనస్థితిఁ దనప్రవి
సిరావించి తన మనోరథంబు ఊంగించి లేఖ నాసంగి మహాత్మవి
హాలహస్తంబు సన్నివాతంబైయున్నది విరోధులు పైకొనుచున్నవా
డి వినిఉంగించి శ్రీకృష్ణునితత్సరితగమనంబు వందొడితె వుద్య
రథకుఁ బామ్మనియాజ్ఞాపించిన వెల్లయని బ్రాహ్మణుండుతె
ఖంటిక నిప్రయాణసన్నాహంబుఁ జేసి మహునాడుకోదయ
బునఁ గొంతదూరంబు సిద్ధిరంబున కోటి లాము జ్జునంబాచరించి
రమసు హౌనంబానచ్చి తనలోనిట్లని వితర్కించె ॥41

సీ॥ ఆస్యంద తాపు చాత్యమువిధంబుతొ, గతులనెడు ఖేటమంబులేదు
హాయువేగ స్వేతవాహసంయుక్తమైన డవకఁజనశతాంగంబులేదు
పురుత పంబునని వింపులు ముడ్ఢినాకుమున్న నాసంగిన తిమానంబులేదు
లోపంబులేని త్రిలోకసంచారంబుఁ జేయంగ ఘనయోగసిద్ధిలేదు
పెక్కుయోజనముల దూరము క్కడి కనుతెలిపెడు ద్వారకాపురినెట్లుఁ గాంగఁ జేరిభ్
ప్రీ। వచ్చినామకోవాంఛసంపూర్తి సేతు। ననుచు విప్రుండు తలపో
యున నవసరము నున॥42

అ॥ గదింగి నీవు సురమునివరుండు డిగ్గయు। ప్పుడమి [illegible] వెల్లువై
ఆగ డంగి సమ సురమునివరుం డు డిగ్గయు। పుడమి వెలిగిన
యుపూజలందు। తన్ననిషిరామి తమదివ్యఁ గానించి। పలికిన

వృత్తనిభసుభాషణముల॥43

మహానవవృత్తము

నీవు విలాపలనేక్కోని వేచుడు వెంజలివాపుసుపూరుతేవి
నామిషవాయక [illegible] వహాము సువిచ్చి దిసాదటు దినిజపింపుము

రుక్మిణీ వివాహ ప్రస్తావము

చామనవన్నెరంభ యందు మునిగి నక్షత్రము కలదు తక్కులాడక స్తుతించు
ప్రేమను మరిపించు మనసు నిలువంగ మధుసూదను సమక్షమున నిలచెన్ 44

వ॥ ఇట్లు రుక్మిణి యొక్క ప్రేమ ప్రారంభమే ॥45

సీ॥ విన్నాణ కైరవము ముద్దు ముత్యములతోడ, పరిహాసమునకు సన్నాహితోడ
బాష్పాస్త్ర డుంబురుల ప్రేమ మందముతోడ, తరలత్పితలతల మృదు హాసాంతరముతోడ
సత్యలోకైక రమణీ చారు వలపులతోడ, ధర్మముల నేలు సౌత్రముల తోడ
నిర్జితేంద్రియులు భావించు నందముతోడ, సవిత్వమిట పాలించు సత్యతోడ
రంగు రమణీయ వర్ణాంబరంబుతోడ, చిత్రముచిత్రము చూపించియున్న
సరసిజాక్షుని గాంచి భీష్మకు కూతుంగ్కె। తనకు తగు మని తలంచి
తేటగీతి ॥46

తే॥ శరంబున సలుపించిన జగదాశ్రయుం జూపించి సంబంధిగ్గె
భూమి నింపు నిట్లుండగ చెప్పె బహువిధ వ్యవహారంబులం బాడిం
చి చేతు శ్రీ భాగ్యవాహనంబులన్ హాస్యంబు దండించి తయనింపు
జేసి కొండొక మరలంత్రింపుము పంజాలు స్వకీయ వారసత్వంబుం
బు చేవి వృద్ధి చేరరాంబులా హృదయవతని తోవిన్నవించెను ॥47

సురుచిరాగము . ఝంపెతాళము

ఎవ్వరి దేశంబు వారి యిలాని వింపోత్రమాగయు
వ్వదరాశి వెన్నెల నాటి, యువ్వతి శ్రీమతి పద్మ మాటలు కావ్య
గుణ వృక్ష యేసర నాధువది దేశములో నానా జనంబు బహు దానంద ముతో
మందు రాపినాతని ప్రేమించెద, సూన్యత వాములకు, సుజ్ఞానని
ధామములకు, దురాత్మవిహీనులకు దివ్య దయా భూములు, నే నతులావరిం
తు సదా భావించెదు వెంకటాఖ్య, మాధవ సమ్ముల నిత్య మాలిన్
ములకు సంగంతుగనెవ్వని ॥48

తే॥ అనిసంబు దమిదేవు పిన్ననియు ॥49

ఉగముండిన భూమి పాలకున్నిమంతు రుక్మిణి నాంబ్రాతిత యై
యుండెడు వేడు తావన మవరాజ్యలక్ష్మీ పవిలాసభావమున్

[illegible]

వం॥ [illegible] ... 50

సగ॥ శ్రీకృష్ణ [illegible] సంతోషా।
[illegible]

సం॥ గద॥ 51

మగ॥ శ్రీ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ॥ 52

శా॥ [illegible] ఘంబులున్
[illegible]
[illegible]
[illegible] ॥ 53.

స్ర॥ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ॥ 54

[illegible] ॥ [illegible]
[illegible]

రుక్మిణీపాణిగ్రహణము

మోహించినాడను యొప్పనించె యంతమునలరించి రతిదేలి దీవించినం
దాకగణములారా చేకొని విలుకాని నెనరు దిక్కరించునట్టి నవ్వు పుక్కిటి విడియం
బుటట్టి మమ్ముపం బావిండ్లు మట్టి చెక్కలు మద్దడి మోవి నాక్కి యాన
మృన్నాగకలాగ నెయ్యమున తేకం గాంచి శయ్యమీదం గెలించి
తి యొప్పవిల్లు నెయ్యమున యయ్యనిను బులానవేని గతిలాగ [illegible] వాసుదే
వా మొవ్వ వేంకటబ్రహ్మ సుదనులన్నా సముచ్చు గాని ఉత్తునమృం బెండ్లి
జేసికొనకుంటె వేనిగతిలా 55

సీ॥ ననువివాహము జేసికొనవెంచియేతెంచు శిశుపాలుసేనతో జెండెపైచి
తినస్వాబ్ధినెలివెంతు ననిపొంగు మామకే సాత్త్వికగర్వంబునడంచి జేసి
నాకవైభవమును రాకరింపంగం జాలు ద్వారకాపురికినవ్వ్యుడు జేసి
సడుచాలైనట్టి కాంతికులు సేవ్యున సర్వదలలక్ష్మంబు నిష్ఠయించి
సభ్యులానంగాడిన వివాహాలయంబు నాసికంబు దేసెంప్రాణ
సి సూత్రధారణమునెయుదాదుగదా భవత్ప్రొతాపకీర్తులులో
మంతయునుతించు 56

సీ॥ శయ్యపైజేరిచరణంబులొత్తుచు సరసపల్లవములుల్లసపుబా డు
బడిమేనుపులకింపం బాతింద్ర ప్రమ్మదము నింపుగానను గోగిలింపునా డు
చెక్కుచెక్కుసం జేర్చి చక్కగా నెమోవి వాసకంబారిమతో నాసునా డు
వలపులకెక్కు రెమ మొలయుమనతో గూడిచవిమీరు సురతంబు సలుపునా డు
నాత్మభావమును విసయమునైపుణ్యంబు గౌరవంబు నేయగంబుతెలివి
సఫలమానంగాక జలజాక్షితేకున్నంగాననం గాచువెన్నెలౌనుగాదె 57

ఉ॥ చక్కడిదానవేవు మణిరొమ్ముకు నీవని యుభూరి వాంఛన
నెక్కరపెకుపరింపంగత వేమని విస్మయమందు [illegible] మెయిన్
చక్కదనంబుగాంచి గుణసంపదగాంచి విలాసమై మరుల్
నిక్కముగాంచిలోన నెన్న సరిజలోచనమోహమంచు గరకెట్
గా॥ ఎవరెవరు పెనత్తరియిలుగణనకమంచు యోజించి చెరం
నొప్పమాని విలాసకయున్న ముఖపెలచాలింపుదేవాంబున

మానిని
సామోక్తి దానమా చరింపుచు జక్కని ఇంద్రయశోద్భవ
తాసమర్థనంబు కృపారసాంబుధి ఘనా ములా సఫలమ్ము నొందుచుని దే 59

చ॥ పరిణయమాడ వచ్చితి సుబంధువులకు విధియించుటాపున్
సరసమువనందు దేవిమో విస్మయమతి దర్పయాద్యవమ్ములలిం
బరఁగుఁడ దర్పాలయంబు ప్రత్యక్షమై టెంపుమందఁడవీయ పూజకై
పరిణయ పూర్వమందు నసుఁబంపు మురమ్ము టకేసు వచ్చు దని 60

తోటక
ఆపదయంబు ననుఁ గ్రక్కున సునాయాసంబు గనీ
దాసపోషణ యాయుష్యాయము సతంతరాయంబులెఁకవే దే 61

వ॥ అని యనేక పద్యయంబులు గలుషభేదార్థంబులు దృష్టం
డు నిరాఘాటంబుగాఁ జదివిన శ్రీకృష్ణదేవుం డమందానందం
బు తత్వార్థయాదవింధుండై జవజవంగ వునైక్షనియ 62

కాంభోజిరాగము। జంపెతాళము

భళిభళి సంతోషమయ్యె బ్రాహ్మణోత్తమా ॥భళి॥ తల
పులోఁ గలవల ప్పదేశ్రి ఫలించెనా తాలినామములు ॥భళి॥ వెన్నెలా
టి నిమలు మమ్ము విని యున్నవాఁ (డను) నమ్మ దివ్వెపింపుచున్నవాని యు
న్నానే ఇఁక (సుడుము) విన్నవాదిగాని ద్వరకలోకు యున్నమ్మైననోటికిఁ జో
క్క కన్నవమ్మవు అగ్రవెంచెలెన, పున్నెప్పఁజెయ్యుల జూడఁ జోక్క, మ
న్ననమిన్నని చిన్ననిపె ధ్వని, మొన్ననేరుపులేకయున్ననాకె డిమాఁ ॥భ
ళి॥ వచ్చు దమిా దేశంబు, జొచ్చు దభీష్టను పురంబు, ద్రొచ్చు దనైరి
బలంబుఁ దెచ్చు దస్త్రరత్నంబు, చెచ్చెర వేంకటదాసుని పొచ్చెంబులు
దాలంగించి, సత్పరితునిఁ జేసెను దీన బాంబా కత్తిం పంగా ॥భళి॥ 63

తే॥ అని పలికి శ్రీకృష్ణుండు సైన్యసు శ్రీ వ మేఘపుష్ప వలావాకంబుల సువా
యంబులఁ జూప్పి వనతాంగంబు దారుకునిచేఁ దెప్పించి బ్రావణా
సహితంబుగా నారోహించి బహుళదేశంబులు గడచి యేకరాత్రంబు
న కుండినసగరంబు నకుం జనియె నటుపిమ్మట సాత్యకి బలరాములు + చతురంగబలసమే
తులై శ్రీకృష్ణునింగలిసిరి అంతకుమున్నె కుండిననగరాసం
ధా భూవరులు పరివేష్టింప నేనేతా జోహించిచియు సమావాంబుల

శ్రీ రామ

14

రుక్మిణీ పాణిగ్రహణము

కూడి కుండినపురంబునకు వచ్చి విడిదిగృహంబున వసించి రుక్మిణితోడ
లగ్నపంపులా దూతముండనయ్యె నవసరంబున భీష్మకుండు దూతా ముఖ్యు
లవ దుర్గాది మధుపర్కచందనకుసుమతాంబూలాదులం బూజించి
లమొక్క కాంచనసౌధంబున వసింపఁజేసెను బౌరజనులానందవి
స్మయంబులం గనిరంతులాఁడెంతా మణులు శ్రీకృష్ణ భగవాను
ని దివ్యమంగళవిగ్రహంబు వీక్షించి యిట్లనిరి 64

ఉ. ఒక్కఁడె వీఁడె వేడుమనకిన్నదినంబులనుండి కావనా
దక్కులలోసనుండు పాశ్చైనపదార్థములందు మున్నయా
చక్కఁదనంబుఁదీసి పురుషాకృతిఁజేసెనో విధి దా మ
మ్మక్కవసంత మన్మథ జయంతులకీ విధి హాయకుండునే 65

ఉ. రాజకళాసమృద్ధమగు రాజు పరాక్రమసిద్ధి నిమ్మగా
రాజు నభీరపూర్తి సురరాజు నిరంతరకీర్తి గోత్రభృ
ద్రాజు రుచిచ్ఛలాప్తి ఖనరాజు మహోత్తరదీప్తి నారయా
రాజులలో మునిస్తుత శిరాజుఁడనైన సెరప్ప మానారా 66

సీ. గర్వితలయిం ద్రులో వెన్నదం గెలితిస్త్రీ తితండ్రాఁబోలు నిండు కడన
తలితోడుఁ గట్టుమద్దులఁ గూలఁ దన్నిన, తితండ్రాఁబోలు నిగుఱుబోడి
మలయూపు బ్రాప్తి గొల్లల పసాదము గ్రాస్య తితండ్రాఁబోలు నింతిమున్న
ముస్నటిలోఁ బ్రోలు వన్నిసౌఖ్యముఁ జెంది తితండ్రాఁబోలు నెలవాంగి
శిలలు కరఁగి పాటఁ జెలు [illegible] వలు దరిఁ జేర, ముసలు వేడ వెల్లు ముదితలాడ
పసులు మేఁత మాన ఘనులు రావము లేన, వేణువూది నట్టి జాణ యితఁ
డౌ 67

సీ. గలలితరాజీవముఖులిరుక్మిణీదేవి, పదచంచరీక మిమ్మా ధవుండు
జాతువాలూమద్యభీష్మకరాజు నందన, హరినీలరత్నాభయుము మురారి
మానసప్రాదమనుమా వాంఛపుత్రిక, రాజహంసంబీపరాక్రమనిధి
పుష్పగుచ్ఛ [illegible] భూపాలక న్యక, రసికాగ్రగణ్యుఁడీ రాజముఖ్యుఁ
డాకరిస్పృష్టిం [illegible] చిమ యిచిపోలిక సృజించెఁ । బ్రహ్మ దన మునవి బ్రతిసఖులు
లుగాంగ । వలువవానికి ఫలముగా వలిపనాభుఁ । దవ్వు భూరత్నము
నకి నుండా మాగాక 68

హరికథ

వ॥ అటులుండ రుక్మిణీదేవి స్వకీయ మందిరంబున నుండి కృష్ణ
ప్రాప్తి లేమికి వగచుచు మ్రొక్కి యీ ప్రకారంబుగా నిట్లనియెను

సింహేంద్రమధ్యమము. చతురశ్రజాతి 69

నిలువవే నామాన ప్రాణంబులింక నిలువవే జల
జాక్షుండిప్పటికిఁ దెంచి నలుగడల వాలాయము వెంచించిరయ
లమితో దనసుస మాప్పించి మేలెంచికొనఁ దలంచు వరదుఁడని
లుగ చిలుకపలుకుల కలికుల యువిదనెల్లలకు వలపుల కుఁ
దలి రుక్మిణులర్పవతికి బంధువులకు మారుపురమునికి గము
లయ్యెనటకి సతికి నేగ నిలువఁగ ధరామరుండఁగనా వెంకటా
ద్రీశ్వరుండు మదినా ముఖారవిందము స్వీకరించునట్లా విరించి
వ్రాలు సవరించునా యెటు సహించునో గ నిలువ గ 70

వగచె తియ్యనికన్నె తొలగదు రింక గ 71

ముఖారిరాగము. త్రిశ్రజాతి

తాళవేమువద్దు సమాన గ మంచిక్రమ మేలు కుపసిఁడి
బోమాని బాలా మణి యెన్నఁదలంచుదాన వనప్రవేశ కైకొందు
గోపాలుఁ డేమిమఁ బొందుఁగ తాళవే గ మంచి స్వప్నంబు లెం
చిన దినమ్ము వచియించితి విని దధిఘటించెనో యనఁగాఁ గజలించె
దాపతిక నూగ తాళ గ పై దలురుగూడుకొని సేద్దెవెట్టింపదామో
దరుఁడే భర్త యను సుదిము హితకంచునా గి వాదించి చెప్పినటు గాదే
వేలుపుసాని నీదు జనయిత్రితో గ తాళవే గ జరితము లెంచి
హింగురు వెంకటా ద్రిసా దరము వైభవమొ చుశ్రీవారి పుణ్యశీల
దైవరఁగుని స్నేలడే సరిస రివి దడుసు రాసురులా గి వచ్చినను గ
తాళ గ 72

వ॥ అనివంచిలురు పలుకులాదరింప కరుక్మిణీ తనమనంబున
నిగ వంద జోచెలురు నాయందానఁ బెంచిన విధి దేవతలు గాంచి విసిగినా
నాలి ఖవెష్టించి యూరేమి రొట్టెదో మదనే మిపనియించుమా నిసాఁడ ఢో
రా శ్రీపత్రమై ద్వారకాపురి వెడఁ బాసి యే స్థలంబు చేర్చ వచ్చెనా ఢో
బాల్యమందలవాటుఁ బడిన సగోపాంగనా సంగరించుచే నెట్లుండునో ఢో

నే నబంచిన వరదా తుదకు రాకుండె, తమ సమీపింపదే నితముగ్గ
రాక్షా। హా సుదేవుండును నన్నాదరింపఁడు। రాని కారణమేమి
[illegible] మానసంబు 73

సీ॥ ప్రాణవల్లభా మనిపై నేపు ద్రావిన, మణిమాంబరములంతమనో మనోది
నకంటె ఁజెప్పి విన్నఁ బొందనేరాధి, కొంగనవాటి పాయంబు వేది
గుంపులై వచ్చి నిన్నాడినఁ జక్కగా, బోడులపాటి నైపుణము వేది
యొంగరాగము సంగి కొంగులాగి నగిక్కి, వగలాడి వంటి పేయగము వేది
నాకు నన్నఁ బొందరాకయుండుటకేమి, కారణము మదియు కష్టలము
వపువు వీడి మదుండు వచ్చు బహ్మమునందు నైన నిన్నఁ బొందు శాన్య (గ)

సీ 74
సీ॥ భగవతీయ సౌందర్యమాత్రి గాదుగాని, కనవు కన్నులు నిజానుబునన
తావకాంగ నోత్సవము గాదుగాని, చనవు చేతులు చేయు పన్నగాక్ష
నేవచస్సుధఁ గ్రోలఁ భావించునగాని, వినఁగోరదీ కమానువే మదాయి
నీ నుతి వాహాము జే[illegible] సేవానవంచునగాని, చూరదాత్మ పూర్వపరంపర
నే మిచేయునంతు నన్వరిఁ బ్రార్థింతు। జీవమూర్తిఁ జెందెఁ జేవ దండ
వలపు దీర్ఘతరమ్మా వరసతుల్ కైకమ్మా। కేత్రి పారదవకే కుమారి 75

తోమార

అనినఁ జెందెడు తటిద్దాననిచిన యువనీసుతుండు రాగన్
వినయముతో నిల్చెనె రుక్మిణికావించిన తులువ వేగన 76

6 \ శంకరాభరణము, చతురశ్రజాతి

పోయిన పని తేమాయెను భూసురోత్తమా। పోగ ఆ
యాదవాన్వయుఁడు నీ యందు దాయందుఁ జొంటని యునికంపల
ఁ భాషించెనో తెలిసి పోయి గదాంచితా వా కృష్ణుని జూపించి
నా తేకను విన్పించి నా మానము ఆ రక్షించి నా వారేశ్వరుఁడుతో
బోయి గనాల తులన్నివిని నిరజలాచసుం, డేరతిమన్నవాఁ డే
మనాడు నీతోఁ గబోయి గ మున్నవెంకటాఖ్యనిసన్నతోలుగి

హరికథ

వి|| మన్నించు గోవిందుడు నిన్న గౌరవించి పాడాగ వేయిగ|| 77

బెహాగ్ రాగము 2 ఆది తాళము

తల్లిగ వినుమా వరించి పల్లాడించె దనా గత తల్లిగ
వల్ల జగంబుల నేలుచున్న యమునవల్లభు వటి నిదె నెపు చెప్పి పుల్లు
గమయ బల్లెనెంచారుల వల్లదె విపతి నారాక హరికేగ తల్లిగ
అచ్చారయ సెప్పిన తనసు రాని చ్చి నాకు జనువి చ్చి పాటల
మజొచ్చి ముదంబున వచ్చి యున్న హాసంబులచే [redacted] మెచ్చించె
మసచ్చరిత్రుడగు హరిగ తల్లిగ వరాలు బలు మోహాలు ము
తొపుసరాలు సుమమాలికాలు పులకింకరాలు పట్టాంబర మ్ము
లుసు వెంకటాఖ్య నెలిన మురారి నాకె ఈసు రాజపుత్రిగ తల్లిగ 78
సీ|| నీసహోదరు ప్రతిజ్ఞా సమాచారమా లించి రోషంబు చే మించినాడు
నీరమ్ము లేవా గభీర భావంబులా కల్గించి మోదంబు గాంచినాడు
తను మాత్రుని పై సంతాపములు కు విశేష విషాదంబు చెందినాడు
నీ దో యుగమును పట్టగా పరిజూచిలా ఖించుటల్లని సంభ్రమించినాడు
నిన్ను చెండ్లియాడు నిశ్చయంబున నీడు వచ్చినాడు వీడు వచ్చినాడు
మనుల పోగను కాడు జగముల మన్నడు బాలవగ పుడియు వేలు
గీ|| 79

వ|| అని వరుక్మి తోడ విదియు ఖ్యానియు
శా|| తిం ప్రాంబాస ప్రయాణావస్థమునసం దివాంబులే మొందనో
తం తారావర కేశిని మన్మథుని మోదంబా పుఁగాడెచ్చి వే
మంత్రాలంబు దోలంగ జేసి తివిపా మాన్యుండవై యుండనీ
యాం త్రిదశ దిక్కులఁ జూచు నా మన్మ సుఖ వారుల్ల మెప్పించి వన్ 80
వ|| భూసుర పుంగవుం డయ్యె వాడి విని వజ్ర నిగ్రహంబున వేగు
చు జగద్విఖ్యాత కటాక్షు ప్రహారంబుచే [redacted] సర్వసంపదలాసం
సుటదె వెలియవె నివాడై తనమనంబున|| 81

రుక్మిణీ పాణిగ్రహణము:

మ॥ అరరె యేమనవచ్చు [illegible] రేకమునా, యాసంబుతో నని యా
పరసిజాక్షుని దెచ్చి యిచ్చినను మారక్ష పాలకా వత్స మో
గిరమున్ చెప్పు కపా మున్నతి యుక వృథాగంబున భళి మామకో
ద్ధరము స్పర్శ ములగాక వెలుగలదే తో ద్రవిచారించిన నన॥ 82

[illegible]

[illegible]

వ॥ మహాసురోత్తముండిట్టి ధంబునం జరితపింపచు స్వకీయ
సద్మంబు డాసి విశ్రమించు నప్పుడు ॥ 83

[illegible]

సీ॥ వానకెండకును డ్డతెని స్వనిలయంబు, పరితేనితపనియు సాధమంజ్
పెద్దవన్నెకు దిద్ది గద్దించుచునిల్లాలు దివ్యభామిని భంగి దేజరిల్లె
డిమిటకన్నమకట్టు కొనగింటమునులేని పిల్లలెల్లను వర్ణవల్లవైరి
పుఅమెత్తొకెత్తు పడిన మావారి తూలనిముప్పుకాలుంబారిచ్చెబలిసి
దా స్వైరిపగలు ధనధాన్యములనిండె నిల్లుంగనినవారలెల్లమెచ్చె
రట్టివైభవములనాశ్చర్యమొందుచు గధారుణిసురుండు దలంచినిట్లు
84

శ్రీరాగము · ఆదితాళము

జారాయామాశ్చర్యంబారయు [illegible] వసవతానె గదారిద్ర్యంబుల
వాధారంబై యారాటంబులకును నిర్వర్తై సౌరభాగములకు దూరము
సుసంసారమెంత వైభవముతో నొప్పుగ నారాగమున్నాయి తనసన్నిధి
చేయక వచ్చినవారుకన్న నడుగవచ్చిరి, మన్నింపనులకు సుతల్పనియ ప్రతి
మాలసాగి తెల్లుల ప్రవేంతులు గనారాంగ యేపట్లనువేంకటదాసునిత
త్వపములడించి పాపములంద్రుంచి, కాపాడుట కై భువిలాబు
ట్టి సత్రీపురంధ్రుసుమియాపుణ్యసాధిగ యరాగ 85

వ॥ అని యిట్లనందింపుచు భూసురుండు సంపదల చేఖా సురుండైప
మించుండె నంత నిక్కడ॥ 86.

హరికథ

సీ॥ చనువుతోఁ బన్నీటఁ జలకంబులాడించి నాణ్యమౌ చేలముల్ కట్టఁ బెట్టి
మును కురులార్చి పూమాల జొబ్బిలఁగాచి, జాజీ పువ్వు కేల్జడ నమర్చి
నవరత్నఖచిత నానావిధాభూషణాలంకారములచే నలంకరించి
కస్తూరిచేఁ దిలకము దిద్ది నెమ్మేనఁ గలప పుబచ్చెన లల్లలయఁ బూసి
సంపెగలు బొండుమల్లెలు జాజిపూలు, సెర్విశోభిన సరులఁ గా జేసి రుక్మి
ణీసతినిఁ బెండ్లికూతురుఁ జేసి రాజ, భామినులు మేరతులా సంగి పాడి
రపుడు 87

వ॥ అయ్యవసరంబున భీష్మకుండు వధూవరులన్ మంబుపొంటె బ్రా
హ్మణులకవారధనంబులొసంగి కన్యామణిని దుర్గామందిరంబునకని
చిన ॥88

మోహనరాగము . ఝంపతాళము

వెడలె భీష్మకరాజతనయ గవేడుకతోఁ దండ్రియాజ్ఞగవే
పుడమివేల్పువడతుకలప్పుడు తనవెంబడి నడువగ, వడముగట్టుబడుతే
మమ్ముక్కిడుటకున్న సుకికేఁ బోవగ వెడఁగ దిందిమ్మని వాద్యంబులు దిక్కు
ల ద్రువమ్రోయఁగా, ముందర వారాంగనా సమూహములాటపాడఁ
గా, వందివారాగతబృందము వారములా నరింపఁగా, సందియమెుందక
భటులిరుపార్శ్వములఁ జేరికొల్వఁగాఁ, బాంధుగవేంకటదాసుని డెం
దమున వసించిన మహానందముగ లిరింపుచుపట్టియుండిరా దేవియూరు
క్రిణిగ వెడలె ॥89

ఆ॥ ఆలయంబుఁ జేరి ఘోలలో చనుసతి, పాదపూజనేసి బాండబాం
గ, నాసమూహామెల్ల సేసలురాపట్టి, సిరమునందుఁ జల్లిరామతో
డ ॥90

తో॥ వం॥
ఆసేసలు సిరమందు ధరించి ధరాధిశ్వరునిమహారి
చేసెనిట్టులని సన్నుతి మొకరశిఖరుభాకృపఁ గోరి ॥91

సీ॥ వందామరలతో బుత్రిందుసేయఁగఁ జాలులా లిత్యపాదతలములవాని
అర్థంపుఁ బరులకు నిర్థంబు బదులిచ్చి, కొమరారుఘనకపోలములవాని
శీతలాపాంగసమేతుఁ గైదేవి సంతతులముఁ బూచుచేత్రములవానిఁ
బ్రతికూలురవధించి మోతెజనంబులఁ గూర్చి, గవేవిల్లనామము బాహువులవా

201 రుక్మిణీ శౌరి ప్రణామము

దేవ దేవుని దేవకీ దేవి సూను బుధ నిధానంబు మంగళ భూపాల పుత్రి కేలు
బు సాష్టాంగ మొనరించి విన్నవించె నా పాటడని మాయమూర్తి కృపతను
మాని 792

వ॥ మర్యాద విడిచి నిల్లు వరంబు నెకొని వచ్చిరాని ప్రభావంబున దేవాయత
నంబు నుండి నిర్గమించి రుక్మిణీదేవి 793

సీ॥ తాలు కారు మబ్బులలో పలునుండి వెలికి వ్రేలించి తెలంచు క్రమ్మించు మెరుపో
త్రైలోక్య జయకాంక్ష దర్పకుండేయంగ ప్రదిపాశని పొరు తూపు జోకెఁ
దలఁ పృకేశ కామాంత్ర వలతి వేచటిచ్చి సాళించు లీలా మరాళ మట్టు
మున్నటఁ బుట్టి నేమున వేలు పుల ముందు తులకించు కలుముల చెలువ
మాది
దాపు సంగల లేమన్నై దండ బూని రాజకీటకములను నిరాకరించి
పోవుచున్నట్టి రుక్మిణీ దేవి పోయ గమనఁగని భూమిపాల సంఘమ్ము
వెల్ల 794

మ॥ వరవాలంబులు రత్న దంబులు నసుత్ర దాబుల్లాడ నల్ సాయక
క్షీరమూల్ తేవలఁ బాఉ వైచిత మెడ్లు లంపంపఁ గాపూర్వయు
జ్వర వమూర్తి నముగాఁ గల్లమదమ్ము లల్లాడించి మార్గా తటాలై
తరుణి వైభవమున్న సాగిర మహోత్తా త్పర్య వాక్యంబులు 795

సీ॥ అవయము సూర్యాన్విత చెన లరుపు మాను పుష్పంబు వాసిఁ గాంచిన జాతు వాసలారా
మృత్తికా విరవొ తమ్ము దుపేత కంఠంబు తమువుఁ గ్లైకొన్న మదన విభూతి
శ్రీ రాష్ట్ర జనిత వేచిచ్చుటా విభవంబు లాలిత్య చంద్రుక్కలా సమృద్ధి
నారి యొప్ప ఉమా వాసా మణిమూలంబు [illegible]
యూ నేశం దృప్తి యూ తెను తో [illegible] నన ఘన చేసి నెదు ముష్ట గంబులందు
నని తలంచు రాజులను గని కోకవయు గా నించె చాకివ్వ చెటికి ల్లులనియ
96

రాగ వర్ధని ॥ చతురశ్ర జాతి

ఏడి కృష్ణుఁడు ॥ వాఁ డేవచ్చి నన్నాడు దిష్ణుం ఎడేఁ ॥ నాడు గొల్ల
పూబోడు లెల్ల మరువాడి తుంపులకు నోడి తమ్ముఁగా నియోడి సంతరలి
కూడి వారిఁగా పాడి నవాఁ ॥ డేడే ॥ మాపెమునగం డుకో యూలలు రాడే

హరికథ

పెను తేటికో కొలువులు, కో పెను మలయమారుతంబిది, యిపెను వలపే
రమ్మలనె దే, బాపెను మనమునందు ధైర్యంబో పెగ్గి యా [illegible] లూలా రుతు
వేంకటదాసవరదుడు దయరాదాయెను గదే॥ 97

వ॥ తత్వమయింబు వ॥ 98

~~[illegible]~~

సీ॥ సైన్యసమేతుడై విష్ణుంథనంబులచే తో, గరుడపడి జనుస్ఫతాంగంబునివ్వి
మృగ[illegible]జిని దలించి మెలగు సింగము వెళ్లి, రాజసంఘముల నిరాకరించి
తా (ను) పాటుడగి నిమ్ముల్ధైర్య మేపార, సకలంబు నుండి యుర్వరుడి గ్గె
అతి తక టిస్థ చేలంబు బిగించి సం(ప్ర) హారంబు నాగి వెలె వాటు పైచి
గంధసింధుర గమనసంచలితుండై ము। రారి రుక్మిణికె దురసియా మెకమ్ము।
అందు (జే తులు జూనిపి నెయ్యమున రథము। నందు సెలకొ ళ్ళపాంచె జన్యం
బునాత్రి॥ 98

వ॥ భూనభోంతరాళంబులు నిండంపుచుండె నత్తరుణంబున జరాసంధ
ప్రముఖ క్షత్రియ సైన్యంబులు ఘూర్ణిల్లి యక్క[illegible]టాయి యాదవుల
మనలనిరాకరించి కన్యం గాని పోవుటు సంభ్రమ దళ బంధ్ల మునింగి నట్టియ్య
మన పరాక్రమంబులు కాల్పని యనిశర శస్త్రంబులు సజ్జంబు సేసి కర
వాలంబులు దూసి భుజంబుల చప్పరించి రోషంబులు పెంచి వివిధవాద్య
ధ్వనుల చెరోదసికి వారంబు నిండంపుచు యాదవుల గవిసిన భ
యభ్రాంత స్వాంతయగు రుక్మిణీదేవి శ్రీకృష్ణుం డిట్లనియె॥ 99

కల్యాణి రాగము. ఝంప తాళము

వగవబోకు రుక్మిణీ గవా మా చూడామణి గ వగ॥ నిగనిగ మెలు
యు కత్తు లుదూసి, భగభగమండు శరము లేసి, మగువరో మన వారెల్ల
ము (గి పగవారి పై చుమ డగిం(తు) రని గవగ॥ వచ్చిన రిపువరండము
లు చిచ్చున [illegible] (బడు మిడు తలగతి(,) జచ్చెదరు మాశ్రిత స్నాన్నెదరు
జన్య మున నొచ్చెదరు [illegible] నక్కలకు నిచ్చెదరు మనుమిందు (॥ వగ గవె
లు పులకరు దండిగా, ముప్ప వేంకటాఖ్యనకు విందుగా। ప్రాలి
మనసనొ వెలర కామును దుశ్చుపాలాదిశూరులను దూలింతురో
చూడు॥ వగ॥ 100

[illegible]

సుక్షేత్ర ప్రాశస్త్యము

వ॥ అవివనధరుండు వచింపుచు వినోదంబున గనుచుండ్లు సాత్వికులు
మేలమున పాడికొనియెం దివ్యకంబు పరబలంబులం గనియె॥ 101

లయస్త్రావి

పాలు పన్నసుచుం దేవు వచింపమ్ములాగిననిచి దివిర దమ్ములను మాల్పుచు సాయ
మ్ములను వర్షి
పవమ్ము నవధింపుచు రథమ్ముల నగల్చుచు మదమ్మానవను ద్రుంచుల గమ్ములను
బోధికె
మ్ముల వలంచుచు సురమ్ముల చుగుల్చుచు నరమ్ములను ద్రుంచుచు చేసిరమ్మ
తిలకులం
[illegible] మ్మ చునుయాత వచల మ్ములు మహాత్తరమైయుంబు నెడ జెలంగి రమర
మ్మాట్లైకా మాయన॥ 102

మధ్యమావతి - ఆదితాళము

తోడి చెరణాభూమిన పడు - ఆశ్చర్యభయంబుల తేలె
దీక్ష తురత తాము యాదవావళి జూచి విచమనకవైరమూని నిన్ను రాచవా
రాలు చిపె త్రుంచుంగలు, సాచి వైచి పాటి పోవుచుండులు తోడిచె
హా లిప్త తాతులు, ప్రోలు పడాతులు, తూరితి డునేసుకులు, తాలేడు
మకులు, సాలు గరక్త ముద్రలు పిసాసులు, పాలాయ్యధ్ర త్రుంచి
నరకమలు తోడిచె పని లివరి మ్ములారగి లినరమలు తెనినప
రులు పోడియుసు కొలు మలు, పగమాని చిపెంకటాసు నదిలినదగ
థరు విజయ నిదమలు సొంపుగ తోడిచె॥ 103

వ॥ ఆ యన్న వసరంబు నసాత్వికిభము రివర్త్యపాటవంబు చేతను
బలభద్రుడును సలఘాతంబుల చేతను పాండవ వీరాగ్రమం
బు చేతను వరరాజసైన్యంబులు రూపరుచుండ వాత్రుని బలంబు
బులు త్రాసా సాదించంబులకొరిగెరలుపివన్నలు శిరంబు వగిలియుక్కుచు
నన్నిశీలు సాలుంగాంచి జరాసంధుండిట్లనియె॥ 104

భైరవిరాగము - చతురశ్రజాతి

ఏడు వనముల శిపాలా గయునెందుకయ్య యాగాలుగలుగ
నిడుతననుసవకూడు వేళ మొనకొద్దైనను విడనాడ లేడు నిగవే

వారికథ

ఉగ రాణి పేరు దైవము లుగు నాదలం బ్రాణముల నుండి పరంజ్యోతి లభించును
వేదముల ధర్మ భారతము నన్నయ త్రివేణి పెట్టె పొంది లవకుశ వేదములను
కలిచెను యోగ దవ బలము లును పనతి హులభ మస్తిపనములుమంచి పగు
ఆ జెలంగి వేంకటాఖ్యానమోపత్రికి కలవుగా మల్లయ సుమతి చోళ్ల
గయేను 105

వగ అని పచించి జరాసంధాది భూపాలకు లు తమ త్రమ దేశంబులకరిగిరి
వారిలో రుక్మి మాత్రము రథారూఢుండై శ్రీకృష్ణదేవుని వెంబడించి ప్రభూ
తావేశంబు తో నిట్లనియె 106

శ్రీ రాగము. చతురశ్రజాతి

విడు వరాగ వెళ్ళకూడ్లవా, డాగవి డుగ నడు సరివైక డు వడికేతాం
గము నన్నవి డిక్కు నిపోవులు డిగి మక్కగవి డుగ యా వింత పనింగా వించు
టకున్న నిపె తనిలా వెంత నా, తో వైరము నాని జీవించు డు వారిదె వసుధ
లే డున్నావు నంగన్నము విడుగ నాను శ్రీవేంకటు దాసుని వాదంబున్నవా
సము నచ్చి నన్నే పరివదలను మా పరివారు వేయు సత్తిగాని చనగవిడుగ

పరిహాసంబున

వగ అని వదవకే సంతసం బున నియె 107

ముఖారి, ఝంపతాళము.

బావా చింత కు రావయ్యా గపాటి వే బాకుమయ్యా గబాగ
లేపే ళ్ళమేగాని నా తో వైరంబు నా నియ్యనా వని విన్నాను నే డి వంగ
న్నాను గవాంగ బావా గ తాం టి నే మాటలు నే వింటి మనము సుంచు
కొంటి నే టికి జేరం గంటి ఔ లగంటి మూకల తో వేగంటి చూ గంటి
ముక్కంటి వెన్నంటి నిన్నా చిన తుంటరి విడు వము గబావా గ నిక్కము
వేంకట దాసుని దిక్కై పోచి డు వెనుక [illegible] నాకన్నావటు,
పక్కై పోరి కై చేజిక్కితి విడుము క్కలము, తక్కక చూపుము రొరి
దండింప కవి డుగారి గ బావా గ 108

తోవాంక

ఆ విశ్రాంతి యుద్ధం డు చక్రము గాని విపులాస్త్ర మునం జను చుండక
వన జాక్షుని గాంగి లించిరుక్మి పాశాన సిగ్గె దనింతన 109

రుక్మిణీ [illegible] సందేశ ప్రకరణము

ఉ॥ ఘోరము నా మనసికి తని చెప్పె వధించుట యెట్టి యాటనే
వారసి యున్నదా వనటూ తైన మఱాంతము డల్లుడయ్యె బో
చెరసి ఉడుమాంస మును తనకని చిత్త్ర విరాపము జెందుచున్నవి [illegible]
స్మార సుతా ధ్యానవే [illegible] మునగదా తవివరంబులు ప్రోవనా యశా ॥10

వ॥ అని ప్రార్థింపుచున్న రుక్మిణి నేత్ర కంబునందుండి త్వరితముగా
నిచెంత కపరా భవంతువని యూరార్చి బయలు దేఱి యెదిరించిజ
న్మోత్సాహంబుతో మండు రుక్మి ధమురబాణంబులు వేడివో శ్చేపక
వచెంబు ఖండించి హయంబుల ను ఉపమాడి యరథంబు శస్త్రంబు
గావించి శిరంబు రేపు లువాకగా ఖడ్గ గాత్రంబులో [illegible] తలంగావిం
ప గ్రంథ నతప్రాణ బంధైనరుక్మి చే యుమని దేవని యట్లు ర్వ్వలు విడుచు
చుండెనప్పుడు జయలక్ష్మి విరాజమానుండైన వాలాయు ఘుండు
వాహిని సాత్త్వికి సమేతుండై వచ్చి గోవిందుని సమూహించి యట్లనియె ॥11
తే॥ బవలు క్షదోషంబు కవిగి నబంధుజనులకు । జంపరాదం ప్రబుధు
లట్లుచంపు దాని కంటె నిచంబు వాలంబులంటి కోయు । టు నివచిం
పు చు రుక్మిణి కనియె నిట్లు ॥12

గానప్రియ - చతురశ్ర జాతి

కన్నయరా యన్న కయి కన్నెరుంచకు ॥ కన్న॥ మున్నచేసిన
పాపమెన్న తులము [illegible] గా మునగదు ॥ కన్న॥ నేడు చేయు వా డె
క్కండు లేడు భూమిలో నా డు నేడు నాచరించు కర్మమే కూడు గే
డు మెక్కుకుంగాత్ర తాపిగ ॥ కన్న॥ భామలకు భూములకు హేమములకు
గామింపు చు రాజులసన్నైనను ప్రేమించెడు తండ్రి కైన గురులు
వెంగ మోటుంబను మాటలేదు మును తామరసాసను డిట్లు సృజించె
ను ॥ కన్న॥ వేంకటాద్రి వర ముడైన పంక జాక్షుని సంకల్పంబె ట్లు
న్నదో యా చందంబున లోకము వర్తించు నదే ॥ కన్న॥ 13

వ॥ ఇట్లూరడించి నపిమ్మట రామకృష్ణులు ద్వారకా పురంబు నకుంజ
ని పురజనుల పారంబు నానా సంగను పవారంబులు నిగ్గొని గృహప్ర
వేశంబు నడిపిన దేవకీ ప్రభృతి పుణ్యాంగనలు రుక్మిణీదేవికి దృష్టిదోష

పరిపూర్ణంబుగా శ్రీమన్యాదవస్వామి లాభదిగడు [illegible] కళ్యాణము
జరిగినంతఃపురంబు చేర్చిన గాలంబి దినంబులలో రుక్మిణీ జననీజనక
ప్రభృతి బాంధవ్య వర్గంబులరావించి [illegible] శ్రీ కృష్ణుండేక్క సుఖ
ముప్పాత్రంబున ॥114

దేవగాంధారి రాగము – త్రిశ్రజాతి

పరిణయకాంబోదినప్పుడు – పంకజలోచను డుదా
రితో రుక్మిణిని గాబరి రాగ సురలు పూసా నవీన సచ్చురలు గరిమతో
నాడి లాదం బరవశతజెంద గా నరిపాళికుంద గా నరపతులు
ముందు గాచేరిసి కూర్చుండగా గాబరిగ వివిధ వాద్యములు మ్రో
యన్ పసన్నని నివహములు వినుతి సేయన్ భూవి సురులు వేదమంత్ర
ములుచ్చరింపగా గవులు గాయకులు నాక్కటు సన్నుతింపగా
నవినయంబా ష్పవేశ బంగనలాపడగా గవిసి జనుపెల్లని కృష్ణు
బ్రేమగా జూడగా గాబరిగ చేరి వెంకటదాసుని కష్టములు దూ
రములగ జేయబూని భూరికృపతో డంబాలు వారు శ్రీ రుక్మిణీ
నారీమణికి సూత్రధారణము నిచ్చి ముత్యాల తలంబ్రాలుమ
పసారసా దలంబోసి గ పరిణాం —— ॥115

సీ॥ అప్పుడు సూత్రిపెల్లాయు పాడుచుండ్రు గారెలెమ్మ వదిన్నగా రణము
బూరెక్కార్యు డుపుకో లొప్పు పత్యుపాడు సాకదుగ్ధాన్నభక్షణాము వలన
బడబాన లుండూర్పు విడువ [illegible] డు భృతంబు కొలందికె మిగావిలా
సుటు మాజేసి।
వస్తుంతుని శాస్త్రి గెడుపుబ్బు బలమ్ము నెక్క వసూపంబు మొదక తన
నీలకంఠావధానికి నొకలడ్డు లారగించుటజేసి దివాహంబు పొస్సె
చేరుగాంచి పై దృష్టులం చియుడనేడు గాలవిని పించెనెప్పుండ్ల కాలమం
డు ॥116

సీ॥ వెలకు మించిన చేలములు ధరించినవాడు మవరత్న ఖండంబులేనివాడు
సురమునసిగ సుమాపరు యుదాల్పనివాడు మానిమండనములులేనివాడు
నావరి మమరకాంతా సమొందినవాడు మనగ సుర్యాలు లేనివాడు
కలవారంబు చేము ఖరాంతి దెప్పినవాడు సన్నాహవమా సుడైచనివాడు

 రుక్మిణీపాణిగ్రహణము

కోరిన పదార్థములు లేనకాణగువాడు। ఇట్టి వేల్పువివాహమునకై నటికిని ల
పైన బంధుల చేబోధపడు వాడు। కావున దయ్యని చెప్పం ద్గాలముఖ 117
నగర ప్రకారంబున ~~[illegible]~~ నైమిశవంబులు వివాహ
మహోత్సవంబు జరిగిన పిమ్మట నటవిటగాయకులైతా శ్రీవిప
శమాగధులను బ్రాహ్మణులను పొంచి తద్రవ్యంబులు నైక్షవిస
జించిరి శ్రీకృష్ణుండు రుక్మిణీదేవినిం పొంది ■ సమస్త భోగంబు
లందుచు మహా వైభవంబుతో ద్వారకాపురంబేలుచుండె ॥118

రుక్మిణీ పాణిగ్రహణము సంపూర్ణము

భాష్యకార సమాజ స్థాపకులు
మహర్షి శ్రీ వేంకటదాసస్వామి గారు